ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 15.7.2024 г.
COM(2024) 291 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно въвеждането и прилагането на членове 4 и 5 от Директива (ЕС) 2015/1794 на Европейския парламент и на Съвета от 6 октомври 2015 г. за изменение на директиви 2008/94/ЕО, 2009/38/ЕО и 2002/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на директиви 98/59/ЕО и 2001/23/ЕО на Съвета относно морските лица

1. Въведение

Настоящият доклад се отнася до въвеждането и прилагането на две специални разпоредби на Директива (ЕС) 2015/1794[1] („Директивата“), с които морските лица[2] попадат в обхвата на Директива 98/59/ЕО[3] относно колективните уволнения („Директивата относно колективните уволнения“) и на Директива 2001/23/ЕО[4] относно прехвърлянето на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности („Директивата относно прехвърлянето на предприятия“).

С Директивата морските лица, които преди това бяха изключени, попадат в обхвата на пет директиви в областта на трудовото законодателство[5]. Съгласно член 7 от Директивата Комисията, след консултация с държавите членки и социалните партньори на равнището на ЕС, трябва да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад конкретно относно въвеждането и прилагането на член 4 (изменения на Директивата относно колективните уволнения) и член 5 (изменения на Директивата относно прехвърлянето на предприятия).

Докладът се основава основно на информация, предоставена от държавите членки и секторните социални партньори на равнището на ЕС[6] във въпросник относно въвеждането и практическото прилагане на Директивата. За по-голяма изчерпателност тази информация е допълнена, когато е необходимо, с информация от експертни анализи на съответствието на националните разпоредби с Директивата и от собствените разследвания на Комисията.

1.1 Предистория и контекст

---

1 Директива (ЕС) 2015/1794 на Европейския парламент и на Съвета от 6 октомври 2015 г. за изменение на директиви 2008/94/ЕО, 2009/38/ЕО и 2002/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на директиви 98/59/ЕО и 2001/23/ЕО на Съвета относно морските лица (ОВ L 263, 8.10.2015 г., стр. 1).

2 В настоящия доклад се използва терминът „морски лица“, за да се посочи предишното изключване от обхвата на директивите, т.е. на „екипажите на морски кораби“ от Директивата относно колективните уволнения и на „морските кораби“ от директивите относно прехвърлянето на предприятия. Той обхваща персонала на борда на плавателните съдове както на търговския, така и на риболовния флот. В случаите, когато е необходимо да се направи разграничение между тези два сектора, се прави конкретно позоваване на въпросния сектор.

3 Директива 98/59/ЕО на Съвета от 20 юли 1998 г. за сближаване на законодателствата на държавите членки в областта на колективните уволнения (ОВ L 225, 12.8.1998 г., стр. 16).

4 Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 г. относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 82, 22.3.2001 г., стр. 16).

5 В допълнение към Директивата относно колективните уволнения и Директивата относно прехвърлянето на предприятия:

— Директива 2008/94/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г. относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател (ОВ L 283, 28.10.2008 г., стр. 36—42);

— Директива 2009/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. за създаване на европейски работнически съвет или на процедура за информиране и консултации с работниците и служителите в предприятия с общностно измерение и групи предприятия с общностно измерение (преработена) (ОВ L 122, 16.5.2009 г., стр. 28);

— Директива 2002/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2002 г. за създаване на обща рамка за информиране и консултиране на работниците и служителите в Европейската общност (ОВ L 80, 23.3.2002 г., стр. 29).

6 Въпросник за ръководния състав, изпратен до Асоциацията на корабособствениците от Европейската общност (ECSA) и Europêche; въпросник за работниците, изпратен на Европейската федерация на транспортните работници (ETF).

През годините ЕС е приел значителен брой директиви в областта на трудовото законодателство. Тяхната основна цел е да се гарантира, че създаването и завършването на изграждането на единния пазар няма да доведат до понижаване на трудовите стандарти или до нарушаване на конкуренцията, както и да се подобрят условията на живот и труд в ЕС. Тези директиви са общоприложими за всички сектори на дейност и всички категории работници, но различни видове морски лица[7] бяха изключени или биха могли да бъдат изключени от държавите членки от обхвата на някои от тях. Те бяха изрично изключени от посочените по-горе пет директиви. Поради това те не получиха същата защита като работниците на сушата по отношение на неплатежоспособността, колективните уволнения и прехвърлянето на предприятия и не се ползваха със същите права за създаване на европейски работнически съвети или на информиране и консултиране от страна на работодателя.

Директива (ЕС) 2015/1794 беше приета на 6 октомври 2015 г. Тя има за цел да се подобри равнището на закрила на морските лица и да се хармонизират техните социални права и условия на труд, като по този начин се повиши привлекателността на професията и се осигурят равнопоставени условия на конкуренция в сектора. С нея се премахва гореспоменатото изключване на морските лица. Директивата също така има за цел: i) да се гарантира, че финансовата и административната тежест върху дружествата, експлоатиращи кораби, остава пропорционална на подобренията по отношение на правата на работниците; ii) да се запази целта за увеличаване на заетостта на морските лица в ЕС; и iii) да се намали рискът от смяна на знамето (когато корабите се прехвърлят от националния регистър в регистъра на друга държава, за да се избегнат разходи и ограничения). В нея се отчита специфичното естество на морските професии и се предвиждат промени в характеристиките на сектора, като например честата продажба на плавателни съдове и продажбата на дружества, които експлоатират само един плавателен съд.

2. Въвеждане на членове 4 и 5

Държавите членки трябваше да транспонират Директивата до 10 октомври 2017 г.[8] и всички държави членки съобщиха за мерки за транспониране, включително във връзка с членове 4 и 5[9].

2.1 Съдържание и цел на член 4

С член 4 от Директивата се изменя Директивата относно колективните уволнения. Посочената директива има за цел да се предостави закрила на работниците в случай на колективни уволнения чрез процедури за информиране, консултиране и уведомяване, които работодателят трябва да спазва. Работодател, който планира колективни уволнения, трябва да информира представителите на работниците и служителите и да се консултира с тях. Целта е да се проучат начините за избягване на колективните уволнения или за намаляване на броя на засегнатите работници и за смекчаване на последиците чрез прилагане на съпътстващи социални мерки. Тези мерки може да включват помощ за пренасочване или преквалификация на уволнените

---

7 Рибарите, получаващи заплащане под формата на дялово участие в риболова — от Директивата относно неплатежоспособността, екипажите на търговския флот — от Директивата относно европейските работнически съвети, екипажите на морските кораби за далечно плаване — от Директивата относно информирането и консултирането, екипажите на морски кораби — от Директивата относно колективните уволнения, както и морските кораби — от Директивата относно прехвърлянето на предприятия.

8 Член 8, параграф 1.

9 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/NIM/?uri=CELEX:32015L1794

работници. В нея също така се предвижда, че за планираните колективни уволнения трябва да бъде уведомен компетентният публичен орган и че уволненията не могат да бъдат извършени по-рано от 30 дни от датата на такова уведомление.

С член 4, точка 1 от Директивата се премахва член 1, параграф 2, буква в) от Директивата относно колективните уволнения. В тази разпоредба се посочва, че Директивата относно колективните уволнения не е приложима за екипажите на морски кораби, въпреки че съгласно член 5 от Директивата относно колективните уволнения държавите членки могат да прилагат или приемат правила, които са по-благоприятни за работниците и служителите. Следователно преди транспонирането на Директивата държавите членки могат да решат да изключат екипажите на морски кораби от обхвата на законодателството, с което се транспонира Директивата относно колективните уволнения.

Освен това с член 4, точка 2 от Директивата в член 3, параграф 1 от Директивата относно колективните уволнения се вмъква нова алинея относно процедурата за уведомяване, която гласи следното:

> *Когато планираното колективно уволнение засяга членове на екипажа на морски кораб, работодателят уведомява компетентния орган на държавата на знамето, под което плава корабът.*

Като цяло процедурата за уведомяване съгласно членове 3 и 4 от Директивата относно колективните уволнения дава възможност на компетентния орган да търси решения на проблемите, които може да възникнат в резултат на планираните уволнения, например чрез смекчаване на социално-икономическите последици от масовите уволнения в определена област или сектор. Вмъкването на член 4, точка 2 от Директивата отразява специфичното естество на морските професии, като се посочва, че уведомлението следва да бъде направено до компетентния орган на държавата на знамето. В своето предложение Комисията счита, че това пояснение е необходимо заради потенциалното паралелно съществуване на трудови договори, които се подчиняват на различни национални законодателства[10].

2.2 Отговори на държавите членки относно въвеждането на член 4

2.2.1. Член 4, точка 1: премахване на изключването

Общо 11 държави членки преди това са изключили екипажите на морски кораби от националното си законодателство относно колективните уволнения (BE, DK, DE, IE, EL, EE, CY, LV, LU, MT, SK[11]). Всички тези държави членки са изменили националното си законодателство, за да премахнат изключването и да включат екипажите на морски кораби в обхвата на системата, която регулира колективните уволнения, както се изисква в член 4, точка 1 от Директивата.

16 държави членки никога не са изключвали екипажите на морски кораби (BG, CZ, ES, FR, HR, IT, LT, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, FI, SE) и следователно не е необходимо да изменят националното си законодателство, за да включат тези екипажи в обхвата на Директивата.

---

[10] COM(2013)798 final от 18.11.2013 г., стр. 10 (Подробно разяснение на разпоредбите на член 4).

[11] Съкращенията на държавите членки в настоящия доклад са следните: BE (Белгия), BG (България), CZ (Чешка република), DK (Дания), DE (Германия), EE (Естония), IE (Ирландия), EL (Гърция), ES (Испания), FR (Франция), HR (Хърватия), IT (Италия), CY (Кипър), LV (Латвия), LT (Литва), LU (Люксембург), HU (Унгария), MT (Малта), NL (Нидерландия), AT (Австрия), PL (Полша), PT (Португалия), RO (Румъния), SI (Словения), SK (Словакия), FI (Финландия), SE (Швеция).

2.2.2. Член 4, точка 2: уведомяване на компетентния орган от държавата на знамето

Член 4, точка 2 от Директивата относно уведомяването за предстоящи уволнения на органа на държавата на знамето, под което плава корабът, е конкретно транспониран от 13 държави членки (BE, DE, IE, EE, EL, IT, CY, LU, HU, MT, PL, RO, SK). Три от тях са го транспонирали буквално (CY, HU, SK), като са посочили, че когато планираните колективни уволнения се отнасят до екипажи на морски кораби, уведомлението трябва да бъде изпратено до компетентния орган на държавата на знамето, под което плава корабът.

Останалите 10 държави членки определят кой компетентен орган трябва да бъде уведомен по различни начини, описани по-долу.

- Четири държави членки предвиждат уведомяване на органа на държавата на знамето, но го ограничават до кораби, плаващи под знамето на: i) друга държава (ЕЕ), която е договаряща страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство; ii) друга държава членка на ЕС (DE); или iii) тяхната собствена държава членка (BE, PL).
- Гърция и Малта задължават работодателите да уведомяват компетентния орган на собствената си държава членка за всяко планирано колективно уволнение на екипаж на морски кораб.
- Две държави членки (LU, RO) предвиждат допълнителни уведомления, когато колективните уволнения се отнасят до екипажа на морски кораб. В Люксембург освен собствения си компетентен национален орган работодателят трябва да уведоми и органите на държавата на знамето. В Румъния, когато колективните уволнения се отнасят до членове на екипажа на морски кораб, уведомлението трябва да бъде подадено и до компетентния орган на държавата на знамето на кораба.
- В Ирландия се прави разграничение между уведомяването на Министъра по въпросите на заетостта и социалната защита, когато корабът плава под знамето на Ирландия, и уведомяването на компетентния орган на друга държава, когато корабът плава под знамето на тази друга държава.
- По подобен начин в Италия работодателят трябва да уведоми италианския компетентен орган, когато планираното колективно уволнение се отнася до членове на екипажа с италианско гражданство или чиито трудови правоотношения се уреждат от италианското законодателство, и компетентния орган на чуждата държава, когато съответните членове на екипажа се намират на кораб, плаващ под знаме, различно от италианското.

Останалите 14 държави членки (BG, CZ, DK, ES, FR, HR, LT, LV, NL, AT, PT, SI, FI, SE) не са изменили националното си законодателство по този въпрос и поради това не посочват компетентен орган, който да получава уведомления, когато предстоящите колективни уволнения засягат екипажите на морски кораби. Комисията разбира, че съществуващите национални разпоредби, които задължават работодателя да уведоми компетентния публичен орган за планираните колективни уволнения, се прилагат и когато тези уволнения се отнасят до екипажите на морски кораби. Следователно в тези държави членки член 4, точка 2 от Директивата се транспонира, като се предвижда, че работодателят трябва да уведоми за планираните колективни уволнения на членовете на екипажа на морски кораби същия публичен орган, който трябва да бъде уведомен за колективните уволнения на всички останали работници.

2.3 Коментари на социалните партньори относно въвеждането на член 4

Асоциацията на корабособствениците от Европейската общност (ECSA) счита, че по отношение на работодателите в морския сектор всички държави членки са транспонирали член 4 от Директивата по задоволителен начин. Europêche, представляваща работодателите в сектора на рибарството, не предостави своето становище. Що се отнася до социалните партньори, представляващи работниците, Европейската федерация на транспортните работници (ETF) не можа да предостави съществена информация относно транспонирането в държавите членки поради липса на информация от нейните филиали. ETF обаче отправи критики към транспонирането в Обединеното кралство[12], което по това време е било държава членка[13].

2.4 Съдържание и цел на член 5

С член 5 от Директивата се изменя Директивата относно прехвърлянето на предприятия. В посочената директива се определят правата на работниците и служителите при прехвърляне на собствеността на предприятие, в което работят, както и задълженията на продавача („прехвърлител“) и купувача („приобретател“). В него се предвижда, че прехвърлянето на предприятие не представлява основание за уволнения и че работниците и служителите запазват правата и задълженията си по съществуващ трудов договор или трудово правоотношение. Освен това с оглед на постигането на споразумение прехвърлителят и приобретателят трябва да информират представителите на работниците и служителите и да се консултират с тях своевременно, преди да бъде извършена промяната в стопанската дейност и преди да бъдат приети мерки, засягащи работниците и служителите.

Преди това съгласно член 1, параграф 3 от Директивата относно прехвърлянето на предприятия посочената директива не се прилагаше за морските кораби, въпреки че член 8 от Директивата относно прехвърлянето на предприятия изрично позволява на държавите членки да прилагат или приемат правила, които са по-благоприятни за работниците и служителите. Следователно преди транспонирането на Директивата държавите членки могат да решат да изключат морските кораби от обхвата на законодателството за нейното транспониране.

Съгласно член 5 от Директивата член 1, параграф 3 от Директивата относно прехвърлянето на предприятия се заменя със следното:

> *Настоящата директива се прилага за прехвърлянето на морски кораб, който е част от прехвърлянето на предприятие, стопанска дейност или обособена част от предприятие или стопанска дейност по смисъла на параграфи 1 и 2, при условие че приобретателят се намира в рамките на териториалния обхват на Договора или прехвърляното предприятие, стопанска дейност или обособена част от предприятие или стопанска дейност остават в рамките на териториалния обхват на Договора.*
>
> *Настоящата директива не се прилага, когато предмет на прехвърлянето са изключително един или повече морски кораби.*

---

12 Според което работодателят трябва да изпрати уведомлението „до компетентния орган на държавата, в която е регистриран корабът (а не до министъра)“.

13 ETF се позовава на случая с P&O Ferries. Предприятието е установено в Обединеното кралство и е уведомило кипърските органи за колективни уволнения, свързани с екипажа на неговите пътнически кораби, плаващи под знамето на Кипър. Според ETF това показва, че уведомяването на компетентния публичен орган на знамето на кораба следва да допълва, а не да замества задължението за съобщаване за уволнения на компетентния публичен орган на държавата членка, от която морските лица извършват дейност.

2.5 Отговори на държавите членки относно въвеждането на член 5

2.5.1. Член 5, с който се заменя член 1, параграф 3, първа алинея от Директивата относно прехвърлянето на предприятия: премахване на изключването

Преди влизането в сила на член 5 от Директивата общо 11 държави членки (BE, DK, EE, IE, EL, CY, LU, MT, NL, RO, FI) са били изключили морските кораби от обхвата на своите национални правила относно прехвърлянето на предприятия. Всички те са изменили националното си законодателство, за да включат морските кораби в неговия обхват.

16 държави членки обаче вече са приложили своето законодателство относно прехвърлянето на предприятия към морските плавателни съдове (BG, CZ, DE, ES, FR, HR, IT, LV, LT, HU, AT, PL, PT, SI, SK, SE). Поради това не е било необходимо да изменят своето законодателство, за да ги включат в неговия обхват.

2.5.2. Член 5, с който се заменя член 1, параграф 3, първа алинея от Директивата относно прехвърлянето на предприятия: териториален обхват

С член 5 на държавите членки се разрешава също така да ограничат териториалния обхват на прилагането на правилата за прехвърлянето на морски кораби, ако купувачът се намира в ЕС или ако прехвърленото предприятие остава в териториалния обхват на Договорите.

Общо 13 държави членки са транспонирали тази разпоредба, като девет от тях са я транспонирали буквално (BE, DK, IE, EL, EE, IT, LV, NL, RO). От останалите четири държави членки Финландия постановява, че правата и задълженията по трудовото правоотношение и обезщетенията за служителите се прехвърлят на новия собственик на предприятието, освен ако продавачът или купувачът е установен извън ЕС или Европейското икономическо пространство. Люксембург и Малта ограничават териториалния обхват, като определят, че купувачът трябва да се намира в тяхната държава членка или че предприятието трябва да остане в тяхната държава членка. Кипър ограничава обхвата до кипърските морски съдове.

Останалите 14 държави членки не са ограничили териториалния обхват.

2.5.3. Член 5, с който се заменя член 1, параграф 3, втора алинея от Директивата относно прехвърлянето на предприятия: изключване на прехвърляния, включващи само кораби

Второто изречение на член 5 изключва прехвърляния, включващи само един или повече морски кораби.

Общо 13 държави членки са транспонирали тази разпоредба и по този начин изключват прехвърлянията, включващи само кораби (BE, DK, IE, EL, EE, IT, CY, LV, LU, MT, NL, PT, RO). 14 държави членки (BG, CZ, DE, ES, FR, HR, LT, HU, AT, PL, SI, SK, SE, FI) обаче не са я транспонирали и следователно не изключват прехвърлянията, включващи само кораби, от законодателството за транспониране на Директивата относно прехвърлянето на предприятия.

2.6 Коментари на социалните партньори относно въвеждането на член 5

ECSA счита, че по отношение на работодателите в морския сектор всички държави членки са транспонирали член 5 от Директивата по задоволителен начин. Europêche, представляваща работодателите в сектора на рибарството, не предостави своето становище. Що се отнася до социалните партньори, представляващи работниците, ETF не предостави съществена информация относно транспонирането в държавите членки поради липса на информация от нейните филиали.

3. Прилагане на членове 4 и 5

Освен информацията за предприетите от тях мерки за изпълнение, държавите членки и социалните партньори бяха помолени да предоставят информация за прилагането на националните правила за транспониране на членове 4 и 5.

3.1. Отговори на държавите членки

3.1.1. Уведомления за планирани колективни уволнения

Само пет държави членки съобщиха, че техните компетентни органи са били уведомени за планирани колективни уволнения на членове на екипажа на морски кораби (FR, CY, LV, NL, FI). Останалите държави членки не са били осведомени за такива случаи (BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IE, EL, ES, IT, LT, LU, HU, MT, AT, PL, PT, RO, SI, SK), не са могли да направят разграничение между професиите на работниците и служителите, за чиито планирани уволнения са били уведомени (HR), или не са предоставили никаква информация (SE).

Във Франция компетентният национален орган е бил уведомен шест пъти между 2015 и 2020 г.

Кипър съобщи, че е бил осведомен за едно уведомление във връзка с установеното в Обединеното кралство дружество P&O Ferries. Предприятието е уволнило около 800 морски лица, включително лица, работещи на четири пътнически кораба, плаващи под знамето на Кипър.

Латвия съобщи за едно уведомление през 2022 г., което засяга 125 работници и служители.

Нидерландия отговори, че през 2020 г. е било заведено едно уведомление във връзка с установен в държавата работодател, което засяга 63 морски лица. През 2021 г. е било заведено второ уведомление във връзка с морски съдове, плаващи под знамето на Нидерландия, въпреки че работодателят не е бил установен в Нидерландия, което засяга 28 морски лица.

Финландия е осведомена за уведомленията във връзка с членовете на екипажите на морски кораби, но няма достъп до точни цифрови данни или друга информация. Освен това Финландия обясни, че националните разпоредби относно колективните уволнения вече се прилагат, когато работодателят планира уволнението на един работник.

Нито една държава членка не е съобщила за случай, в който нейният компетентен национален орган е получил уведомления за планирани колективни уволнения на членове на екипажа на морски кораб, плаващ под знамето на друга държава членка.

3.1.2. Прехвърляне на предприятия, включващи морски кораби

Само две държави членки са били осведомени за прехвърляния на морски кораби, които са били част от прехвърляне съгласно Директивата (BE, FI). Белгия заяви, че социалните партньори са били осведомени за един случай, при който няколко кораба на едно предприятие са били прехвърлени на друго предприятие, а Финландия не предостави никаква допълнителна информация. Две държави членки не предоставиха информация по въпроса (FR, SE), Италия съобщи, че не е имало такова прехвърляне, а останалите държави членки не са били осведомени за такива случаи.

3.1.3. Съдебни производства

Държавите членки не са съобщили за образувани съдебни производства в националните си съдилища във връзка с националните разпоредби за транспониране на членове 4 и 5 от Директивата.

3.1.4. Въздействие на Директивата

Задължението за докладване на Комисията съгласно член 7 от Директивата беше въведено по-специално с цел да се оцени въздействието на новата директива във връзка с два въпроса: i) смяната на знамето от корабите със знамето на други държави; и ii) нивото на заетост на морските лица в ЕС. Прехвърлянето на флота в регистъра на дадена държава членка, може да даде точна представа за явлението „смяна на знамето“. Нивото на заетост в конкретен сектор е по-трудно да се оцени, но тенденциите при броя на лицата, работещи като моряци, дават възможност да се направят някои предварителни заключения по този въпрос.

3.1.4.1. Въздействие върху броя на корабите, плаващи под знамето на държава членка

Като цяло отговорите на държавите членки не показват, че въвеждането на членове 4 и 5 от Директивата е довело до намаляване на броя на корабите, плаващи под знамето на държавите членки. Това предполага, че влизането в сила на тези два члена и тяхното транспониране от държавите членки не е довело до смяна на знамето.

От държавите членки, които са изменили националните си закони, за да включат екипажите на морски кораби в обхвата на своето законодателство за транспониране на Директивата относно колективните уволнения, само пет отбелязват намаляване на броя на морските кораби, плаващи под тяхното знаме (BE, EE, EL, IT, PL). Освен тези пет държави членки Нидерландия също съобщи за намаление, след като е включила морските кораби в обхвата на своето законодателство за транспониране на Директивата относно прехвърлянето на предприятия.

Някои държави членки предоставиха по-подробна информация относно намалението. Белгия съобщи, че за период от повече от 5 години — от 2016 до 2022 г., броят на регистрираните в държавата търговски кораби е намалял незначително от 238 на 237, но брутният тонаж се е увеличил от 7 750 000 GT на 9 780 000 GT. Броят на риболовните кораби в държавата е намалял, но не е уточнено с колко. В Италия броят на корабите на търговския флот с тонаж над 100 GT е намалял с 8 % между 2017 и 2020 г. — от 1 448 на 1 334. Полша съобщи, че броят на корабите и брутният тонаж са намалели между 2015 и 2021 г. от 151 на 134 кораба и от около 80 000 на 69 000 GT. В Нидерландия броят на корабите е намалял от 1 233 на 1 212 между 2014 и 2021 г. Тези държави членки обаче приемат, че тази тенденция не е свързана с влизането в сила на Директивата, а се дължи на: i) по-ниската цена за регистрация на кораби, плаващи под друго знаме (PL); ii) по-добрите условия при плаване под знамето на друга държава (EE); iii) смяната на знамето (NL); и iv) това, че голяма част от мерките за закрила, предвидени в Директивата, вече са били приложими за членовете на екипажа на морските кораби преди приемането на Директивата (IT).

За разлика от тях Ирландия и Португалия отбелязват увеличение на броя на морските съдове, плаващи под тяхното знаме. Те не предоставиха подробни данни, а Ирландия не посочи възможни причини за увеличението. Португалия не счита, че това увеличение се дължи на влизането в сила на Директивата: тя приема, че то е свързано с опростяването на правния

режим на Международния корабен регистър на Мадейра през 2015 г., както и със съществуващите данъчни облекчения.

Седем държави членки, които са включили екипажите на морски кораби в обхвата на своето законодателство за транспониране на Директивата относно колективните уволнения, не съобщават за промени (DE, CY, MT, LV, LU, HU) или за значителни промени (HR) в броя на корабите, плаващи под тяхното знаме. Тези държави членки, както и Литва, не посочват промени във връзка с включването на морските кораби в обхвата на законодателството за транспониране на Директивата относно прехвърлянето на предприятия.

Три държави членки съобщиха, че не разполагат с данни, свързани с разширяването на обхвата на правилата за колективни уволнения, за да включва екипажите на морски кораби (BG, DK, LT). Четири държави членки също така съобщиха, че не разполагат с данни за разширяването на обхвата на законодателството относно прехвърлянето на предприятия, за да включва морските кораби (BG, DK, RO, SK). За липса на въздействие съобщиха седем държави членки, които преди това не са изключвали морските лица от националното законодателство за транспониране на Директивата относно колективните уволнения (ES, FR, NL, RO, SI, SE), и пет държави членки, които преди това не са изключвали морските кораби от националното законодателство за транспониране на Директивата относно прехвърлянето на предприятия (ES, FR, SI, SE).

Финландия съобщи, че няма съществени промени, тъй като националният закон относно колективните уволнения вече се е прилагал за морските лица преди това и тъй като морските лица вече са имали частични права във връзка с прехвърлянето на предприятия. Две държави членки заявиха, че не са държави на знамето на кораби, попадащи в обхвата на членове 4 и 5 от Директивата (CZ, AT). Словакия съобщи, че не е държава на знамето на кораби, попадащи в обхвата на член 4 от Директивата.

3.1.4.2. Въздействие върху броя на морските лица

Като цяло отговорите на държавите членки показват също така, че въвеждането на членове 4 и 5 от Директивата не е довело до намаляване на броя на морските лица. Това предполага, че влизането в сила на членове 4 и 5 от Директивата и свързаните с тях национални разпоредби не са оказали въздействие върху нивото на заетост на морските лица на кораби, регистрирани в държавите членки.

Само в две държави членки се наблюдава намаляване на броя на морските лица (EE, EL). Гърция съобщи за намаляване на броя на морските лица, наети на кораби, плаващи под нейното знаме, откакто е транспонирала Директивата през 2018 г., но не предостави конкретни данни. Естония съобщи за намаляване на броя на членовете на екипажа на търговския флот и за леко намаляване на броя на рибарите, но също не предостави конкретни данни. Нито една от двете държави не свързва това намаляване с влизането в сила на Директивата. Естония обясни, че работното предположение е, че има и други причини, като пандемията от COVID-19 и намаляването на броя на пътуванията.

Данните за социалното осигуряване в Белгия показват лек спад на заетостта в сектора на търговския флот[14], докато броят на рибарите остава стабилен. Във връзка с включването на морските лица в обхвата на националното законодателство за транспониране на Директивата относно колективните уволнения Латвия съобщи за намаляване на броя на морските лица с квалификация за търговския флот и за увеличаване на броя на морските лица с квалификация за участие в екипажа на риболовен кораб. Нито една от двете държави не свързва това развитие с влизането в сила на Директивата. Латвия предполага, че основните фактори за това са конкуренцията с азиатските моряци, възможностите за пренасочване към сушата и, конкретно за рибарите, промените в изискванията за квалификация на капитаните на лодки.

В две държави членки (IE, PT) се наблюдава увеличение на броя на морските лица. Те не предоставиха подробни данни, но нито една от двете държави не свързва това увеличение с влизането в сила на Директивата. Според Ирландия увеличението е резултат от увеличаването на броя на търговските кораби. Португалия приема, че подобно на увеличението на броя на корабите, увеличението на броя на морските лица също е свързано с опростяването на правния режим на Международния корабен регистър на Мадейра през 2015 г.

Три държави членки не отбелязват значителна промяна в броя на морските лица (HR, IT, FI). Между 2017 и 2020 г. броят на морските лица в Италия остава почти непроменен (-1,4 % — от 26 105 на 25 744): намаляването на броя на товарните кораби е било частично компенсирано с по-големия брой пътнически кораби с повече персонал, а голяма част от предвидените в Директивата мерки за закрила вече са били приложими за членовете на екипажите на морските кораби. Броят на морските лица във Финландия не се е променил значително от 2017 до 2019 г; счита се, че намаляването на броя на морските лица през 2020 г. е свързано с пандемията от COVID-19.

Четири държави членки не съобщават за промяна в броя на морските лица (CZ, HU, MT, PL). Литва не съобщава за промени във връзка с включването на морските кораби в обхвата на законодателството за транспониране на Директивата относно прехвърлянето на предприятия. Чехия обясни, че тъй като няма търговски морски кораби, регистрирани под нейното знаме, непроменениятброй на морските лица се отнася за морските лица с моряшка книжка, издадена от чешката морска администрация, които са наети на морски кораби, плаващи под знамето на различни държави от ЕС и извън ЕС. Германия заяви, че влизането в сила на член 4 от Директивата не се е отразило на броя на морските лица.

Шест държави членки не бяха в състояние да предоставят данни за въздействието на Директивата върху броя на морските лица във връзка с разширяването на обхвата на правилата за колективни уволнения, за да включва екипажите на морските кораби (BG, DK, CY, LT, LU, RO). Тези държави членки, както и Латвия и Словакия, съобщиха, че не разполагат с данни за броя на морските лица във връзка с разширяването на законодателството относно прехвърлянето на предприятия. По същия въпрос Нидерландия обясни, че макар да разполага с данни от 2021 г. за персонала на плавателните съдове, плаващи под нейното знаме (4 600 нидерландски служители, 16 000 чуждестранни служители), тя не разполага с надеждни данни за сравнение от предходни периоди.

[14] От друга страна, данните на съвместния комитет за сектора на търговския флот показват значително увеличение на заетостта, което обаче се обяснява с неотдавнашното включване на секторите драгиране и офшорни дейности в сектора на търговския флот.

Пет държави членки (ES, FR, NL, SI, SE) не са изключвали преди това морските лица от националното законодателство за транспониране на Директивата относно колективните уволнения и поради това не съобщават за въздействие върху броя на морските лица. По подобен начин четири държави членки (ES, FR, SI, SE), които преди това не са изключвали морските лица от националното си законодателство за транспониране на Директивата относно прехвърлянето на предприятия, не съобщават за въздействие. Австрия заяви, че не е държава на знамето за кораби, попадащи в обхвата на членове 4 и 5 от Директивата, а Словакия съобщи, че не е държава на знамето за кораби, попадащи в обхвата на член 4 от Директивата.

3.2 Коментари на социалните партньори

ECSA счита, че по отношение на работодателите в морския сектор държавите членки са приложили и изпълнили задоволително членове 4 и 5 от Директивата. Според ECSA броят на плавателните съдове, плаващи под знамето на държава членка, и броят на морските лица са стабилни. Europêche, която представлява работодателите в сектора на рибарството, не даде своя принос.

Що се отнася до социалните партньори, представляващи работниците, ETF не успя да предостави съществена информация относно прилагането на член 5 от Директивата относно прехвърлянето на предприятия поради липсата на информация от нейните филиали. По отношение на прилагането на член 4 от Директивата относно колективните уволнения ETF заяви, че не е получила информация от всички свои филиали и че тези филиали, които са отговорили, не са отчели промяна в броя на корабите, плаващи под знамето на държава членка, нито в броя на морските лица.

4. Заключения

Всички държави членки са съобщили за мерки за транспониране на измененията на Директивата относно колективните уволнения, които включват екипажа на морските кораби в нейния обхват и които включват морските кораби в обхвата на Директивата относно прехвърлянето на предприятия. Не всички държави членки са приели нови закони или изменили съществуващи актове, тъй като това не е било необходимо в държавите членки, които в миналото не са освобождавали (екипажа на) морските кораби от приложното поле на своите национални правила. Това подобри правата на морските лица, които преди това не разполагаха със закрилата, предоставяна с тези директиви.

Член 4, точка 2 от Директивата, съгласно който работодателите се задължават да уведомяват компетентния орган на държавата на знамето на кораба за планираните колективни уволнения, е транспониран от повечето държави членки като уведомяване на техния собствен компетентен орган. В резултат на това органът ще бъде същият като този, който трябва да бъде уведомен за колективните уволнения на всички останали работници. Само няколко държави членки са го транспонирали като задължение за уведомяване на държавата на знамето.

Опитът с практическото прилагане на измененията на Директивата относно колективните уволнения и Директивата относно прехвърлянето на предприятия е много ограничен. Само пет държави членки са съобщили за между едно и шест уведомления за колективни уволнения на екипажа на морски плавателни съдове, а две държави членки са съобщили за едно или две прехвърляния на морски плавателни съдове. Нито една държава членка не е съобщила за съдебни производства.

Опасенията, че измененията ще нанесат вреда на морския сектор, тъй като ще доведат до смяна на знамето и загуба на работни места, се оказаха неоснователни. Във връзка с включването на екипажа на морските кораби в обхвата на Директивата относно колективните уволнения и на морските кораби в обхвата на Директивата относно прехвърлянето на предприятия повечето държави членки и секторните социални партньори, представляващи социалните партньори, не са съобщили за промени в броя на корабите, плаващи под знамето на дадена държава членка, нито в броя на морските лица. В случаите, в които държавите членки са съобщили за намаляване или увеличаване на броя на тези кораби или на броя на морските лица, те са заявили, че тези промени не са свързани с включването на (екипажа на) морските кораби в обхвата на тези две директиви.